

УДК 35.07

DOI 10.33244/2617-5959.1(2).2018.86-93

Коновалов Ю. О.,*науковий співробітник,***ORCID ID 0000-0003-0551-1179;****Романюк У. В.,***молодший науковий співробітник**Університету ДФС України,***ORCID ID 0000-0001-7227-5562**

СУЧАСНИЙ СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ CARGO TARGETING SYSTEM В УКРАЇНІ

Стаття присвячена висвітленню питань сучасного стану впровадження Cargo targeting system в Україні. У статті розкрито поняття Cargo Targeting System, виведені основні принципи дії та виокремлено ряд особливостей і переваг Cargo Targeting System. Крім того, проаналізовано сучасний стан впровадження системи в Українських реаліях та запропоновано перспективи подальших досліджень.

Ключові слова: Cargo Targeting System, митний контроль, митне оформлення, таргетинг, ризик.

Коновалов Ю. О., Романюк У. В. Современное состояние внедрения Cargo targeting system в Украине

Статья посвящена освещению вопросов современного состояния внедрения Cargo targeting system в Украине. В статье раскрыто понятие Cargo Targeting System, выведены основные принципы действия и выделен ряд особенностей и преимуществ Cargo Targeting System. Кроме того, проанализировано современное состояние внедрения системы в украинских реалиях и предложены перспективы дальнейших исследований.

Ключевые слова: Cargo Targeting System, таможенный контроль, таможенное оформление, таргетинг, риск.

Мета статті полягає у всебічному висвітленні сучасного стану впровадження Cargo Targeting System of World Customs Organization в Україні.

Постановка проблеми. Унікальне географічне розташування на перехресті торговельних шляхів потенційно дозволяє Україні отримувати більше переваг від глобалізації у разі забезпечення умов для спрощення процедур торгівлі та переміщення товарів, а також підвищення ефективності процесів обміну інформацією. Проте така глобалізація породжує ряд ризиків, що можуть значно вплинути на стан захищеності економічних інтересів держави, що обумовлює необхідність запровадження дієвих інструментів управління та аналізу ризиків. Одним із таких інструментів, що поступово впроваджується в Україні, є Cargo Targeting System (далі – WCO CTS), що розроблений Всесвітньою Митною Організацією і дозволяє отримання попередньої інформації від морських ліній та її подальшого використання для аналізу ризиків. Використання такого інструменту дозволить Державній фіскальній службі України отримувати більш детальну, структуровану та

уніфіковану попередню інформацію про товари, які надходять до морських портів України в контейнерах, що сприятиме підвищенню ефективності управління ризиками та, як наслідок, спрощенню та прискоренню митних формальностей у портах.

Отже, дослідження цього питання є досить актуальним, адже впровадження новітніх інформаційних ризикоорієнтованих інструментів дасть змогу наблизити Україну до передової практики здійснення митних процедур і створить передумови для виходу вітчизняних суб'єктів ЗЕД на міжнародні ринки [1].

Аналіз останніх публікацій. Дослідженням питань впровадження Cargo targeting system в Україні займалися такі вчені й практики, як Т. Руда, С. Попель [1] (розглянуто Cargo targeting system як елемент системи управління ризиками), А. Войцешук [2] (розглянуто впровадження Cargo targeting system в контексті використання програмно-інформаційних комплексів у процесах митного контролю та митного оформлення для забезпечення безпеки митного простору). Проте поверхневість досліджень, а також відсутність комплексної роботи, присвяченої вивченню стану впровадження Cargo targeting system в Україні, зумовлюють актуальність цього питання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Модернізація організації митного контролю та оформлення для забезпечення безпеки національного митного простору неможлива без урахування світового досвіду застосування автоматизованих систем управління ризиками. До таких належить і програмний продукт Cargo Targeting System of World Customs Organization (WCO CTS), розроблений під егідою Всесвітньої митної організації [2]. З метою практичного запровадження у роботу митниць ДФС підходів зі здійснення таргетингу як одного з найбільш прогресивних підходів до здійснення аналізу та оцінки ризиків до прибуття товарів у пункт пропуску на кордоні 29.07.2015 підписано Угоду між ДФС та ВМО щодо розгортання в Україні Системи з націлювання з вантажів ВМО (Cargo Targeting System of World Customs Organization – WCO CTS) [3].

WCO CTS – Cargo Targeting System – це розроблений ВМО програмно-інформаційний комплекс, який застосовується митницями для отримання попередньої інформації від морських ліній та її подальшого використання для аналізу ризиків (рис. 1).

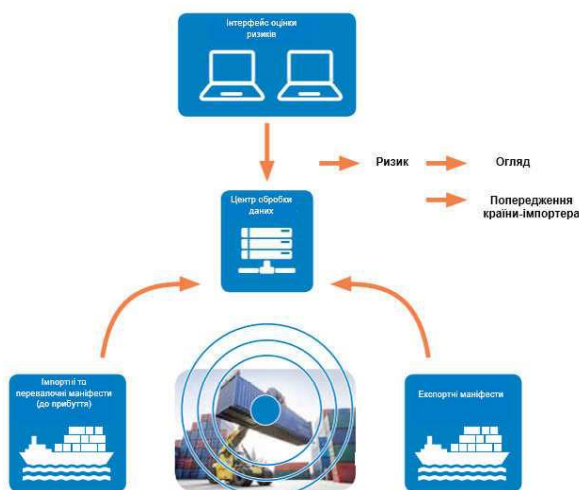

Рис. 1. Принцип дії Cargo Targeting System

Такий програмно-інформаційний комплекс має ряд особливостей та переваг, що в узагальненому вигляді наведено на рис. 2.

Для ДФС України впровадження зазначеної системи буде профінансовано Урядом США в рамках Програми експортного контролю та безпеки кордонів. Подальша підтримка системи буде безкоштовною [4].

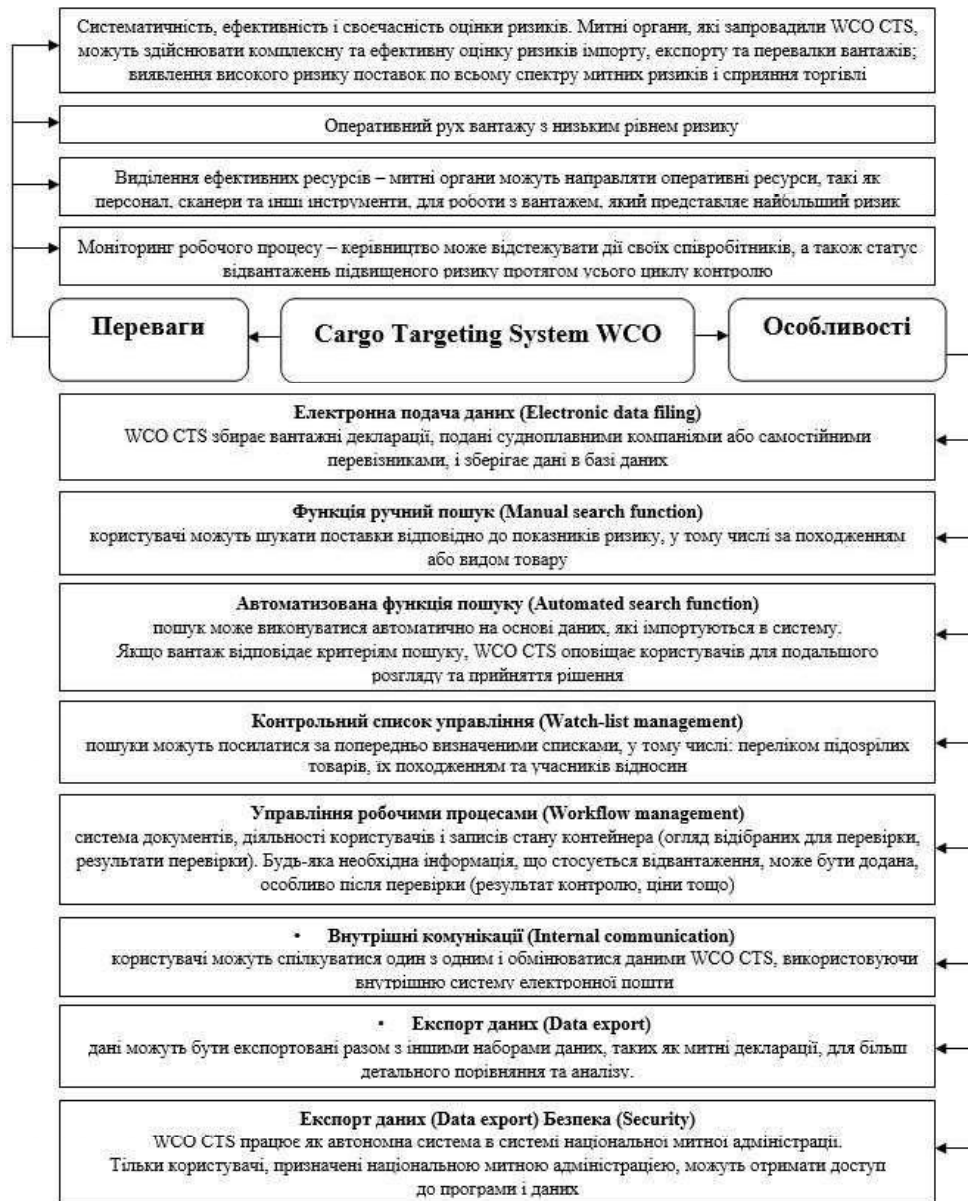

Рис. 2. Переваги та особливості CargoTargetingSystemWCO

За даними Посольства США в Україні, завданням Офісу програми з експортного контролю та безпеки кордонів (EXBS) є надання допомоги Україні у посиленні національної системи контролю за торгівлею стратегічними товарами шляхом підтримки розробки нормативно-правової бази, вдосконалення порядку ліцензування, покращення контролю за дотриманням законодавчих вимог, сприяння взаємодії з промисловістю, міжнародного співробітництва та міжвідомчої координації, а також надання підтримки Україні у виконанні зобов'язань щодо недопущення розповсюдження зброї масового ураження (ЗМУ) та пов'язаних з нею матеріалів і технологій.

Офіс програми EXBS співпрацює з ДФС України для покращення здатності службовців проводити аналіз ризиків та націлювання з метою виявлення вантажів із високим рівнем ризиків, проводити огляди вантажів, вилучати та утилізувати товари, які несуть загрозу поширення зброї масового ураження, а також для вдосконалення їхньої здатності виявляти та зупиняти незаконну контрабандну діяльність у пунктах пропуску та між ними [5].

За інформацією прес-служби ДФС, використання системи дозволить ДФС отримувати більш детальну, структуровану та уніфіковану попередню інформацію про товари, які надходять до морських портів України в контейнерах, що сприятиме підвищенню ефективності управління ризиками та, як наслідок, спрощенню та прискоренню митних формальностей у портах [4].

У 2005 році Україна заявила про наміри імплементації Рамкових стандартів безпеки та спрощення міжнародної торгівлі (далі – Рамкові стандарти) Всесвітньої митної організації (далі – ВМО), членом якої Україна є з 1992 року.

Одним із основних аспектів імплементації Рамкових стандартів є забезпечення країнами-членами ВМО здійснення аналізу та оцінки так званих ризиків безпеки до прибуття товарів у перший пункт призначення на території країни, який здійснюється на підставі попередньої інформації, що надається перевізником відповідних товарів.

Передумовою ефективного застосування WCO CTS в Україні є забезпечення приведення вимог національного законодавства щодо обсягів попередньої інформації, яка надається агентськими організаціями (морськими агентами), про вантажі, що переміщуються у контейнерах, відповідно до міжнародних стандартів та технічних характеристик WCO CTS.

З метою удосконалення технологічних процесів обробки вантажів 25 грудня 2015 року між Міністерством інфраструктури України та ДФС було підписано Меморандум про співпрацю в галузі інформаційних технологій щодо вдосконалення процедур у морських портах щодо товарів, які переміщуються в контейнерах. У рамках цього Меморандуму Мінінфраструктури і ДФС вживаються заходи, спрямовані на забезпечення роботи в Україні WCO CTS [6].

Підписання меморандуму надало можливість приймати рішення щодо пропуску вантажів на митну територію України ще до прибуття суден у морський порт на підставі попередньої інформації та з урахуванням результатів застосування системи управління ризиками [3].

Базовими для реалізації предмета Меморандуму оголошено наміри Сторін для налагодження інформаційного обміну між Інформаційною системою портового співтовариства та ЄАІС/CTS [7].

У напрямі розробки дієвих інструментів для підвищення ефективності митного контролю, зосередження на ризикових переміщеннях з одночасним зменшенням

«людського фактора» розроблено та затверджено наказом Мінфіну від 31.07.2015 № 684 оновлений Порядок здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю (далі – Порядок від 31.07.2015 № 684) [8].

Порядок від 31.07.2015 № 684 розроблено з метою забезпечення вибірковості митного контролю шляхом застосування системи управління ризиками, поліпшення ефективності роботи ДФС під час митного контролю та митного оформлення за рахунок застосування методів управління ризиками, у тому числі аналізу ризиків із використанням інформаційних технологій [9].

Так, Порядок від 31.07.2015 № 684 передбачає ряд прогресивних інструментів для націлювання ризиків (зокрема, здійснення таргетингу), в тому числі із застосуванням додаткових автоматизованих систем (таких як WCO CTS).

Згідно з Порядком від 31.07.2015 № 684 таргетинг – це спосіб аналізу та оцінки ризиків, відповідно до якого попередньо проаналізовані, в тому числі із застосуванням АСАУР, зовнішньоекономічні операції підлягають додатковій оцінці на предмет наявності ризиків із використанням доступних органам ДФС (їхнім структурним підрозділам) джерел інформації.

Таргетинг належить до комбінованого контролю із застосуванням СУР. Під час розроблення заходів з управління ризиками перевага надається автоматизованому та комбінованому контролю із застосуванням СУР.

З метою забезпечення здійснення таргетингу у ДФС на центральному (на базі центрального підрозділу з питань координації застосування СУР) та/або регіональному (на базі митниць ДФС) рівнях можуть створюватися таргетинг-центри.

У разі застосування таргетингу Перелік митних формальностей за результатами застосування СУР може також бути доповнено/скориговано таргетером (посадовою особою, уповноваженою на здійснення таргетингу) [9].

Основою будь-якого аналізу ризиків митною системою є перевірка вантажних накладних та товаросупровідних документів, які містять усі коносаменти, видані перевізником або його представниками. WCO CTS обробляє вантажні митні декларації в електронному вигляді і представляє їх інспекторам митних органів, щоб легко і ефективно аналізувати зібрані дані з метою виявлення вантажів підвищеного ризику під час імпорту, експорту та перевалки з урахуванням повного спектра митних загроз.

За інформацією прес-центру ДП «АМПУ», підприємство продовжує роботу щодо спрощення оформлення контейнерів у портах України.

Так, підготовлено та протестовано спільно з фахівцями ВМО зміни в документ попередньою інформацією про прибуття вантажу в контейнерах на територію України морським транспортом. Ця робота виконується в рамках впровадження ДФС інформаційної системи націлювання вантажів WCO CTS за підтримки ВМО та відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 25.05.2016 № 364 «Деякі питання реалізації принципу «єдиного вікна» під час здійснення митного, санітарно-епідеміологічного, ветеринарно-санітарного, фітосанітарного, екологічного, радіологічного та інших видів державного контролю» щодо інформаційної взаємодії між цими системами.

Висновки і пропозиції. Виходячи з результатів проведеного дослідження можемо констатувати той факт, що впровадження Cargo Targeting System of World Customs Organization в Україні перебуває на початковому етапі та потребує усунення ряду перепон.

Зокрема, на законодавчому рівні необхідно привести вимоги національного законодавства у відповідність до міжнародних стандартів та технічних характеристик WCO CTS. Для цього необхідно внести зміни до Порядку виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 10.03.2015 № 308.

Проте, зважаючи на сучасні процеси розвитку інформаційних технологій, впровадження автоматизації процесів митного контролю і митного оформлення, зокрема системи Cargo Targeting System of World Customs Organization, є досить актуальною темою та потребує подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Руда Т. В. Таргетинг як елемент системи управління ризиками [Електронний ресурс] / Т. В. Руда, С. А. Попель // Збірник тез II науково-практичної інтернет-конференції (м. Хмельницький, 19 травня 2016 року). – 2016. – Режим доступу : <http://ndi-fp.nusta.com.ua/report/communication/20161124144325.pdf>.
2. Войцешук А. Д. Інформаційні технології в забезпеченні безпеки митного простору України [Електронний ресурс] / А. Д. Войцешук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – 2017. – № 5(33). – (Серія «Економіка»). – Режим доступу : <http://eprints.oa.edu.ua/6376/1/16.pdf>.
3. ЗВІТ про виконання Плану роботи Державної фіскальної служби України на 2015 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/data/files/131201.pdf>
4. ДФС розпочато процес приєднання України до WCO CTS [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/209026.html>
5. Програма з експортного контролю та безпеки кордонів (EXBS) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ua.usembassy.gov/uk/embassy-uk/kyiv-uk/sections-offices-uk/export-control-related-border-security-exbs-uk/>
6. Про затвердження Змін до Порядку виконання митних формальностей на морському та річковому транспорті : проект наказу [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOOffice/aSNewsDic.getNews?dat=13022017&num_c=578838
7. Інформаційний бюлетень № 26, ТОВ «ППЛ 33-35», 04.01. – 07.01.2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ppl33-35.com/doc/bulleten26.pdf>
8. Інформаційні матеріали щодо роботи Державної фіскальної служби України по удосконаленню податкової та митної політики у 2015 році [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://kompmp.rada.gov.ua/kompmp/control/uk/publish/article;jsessionid=182B1CC01703B4400418648BB5AD12FF?art_id=57548&cat_id=50568
9. Про затвердження Порядку здійснення аналізу та оцінки ризиків, розроблення і реалізації заходів з управління ризиками для визначення форм та обсягів митного контролю : Мінфін України; Наказ, Порядок, Паспорт [...] : від 31.07.2015 № 684 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15>

REFERENCES

1. Ruda, T. V. (2016). Tarhetynh yak element systemy upravlinnya ryzykamy [Targeting as an element of the risk management system]. Proceedings of the 2d Scientific and Practical Internet Conference: Rozrobka mekhanizmu analizu ryzykiv v konteksti vprovadzhennya

systemy poperedn'oho informuvannya pro peremishchennya tovariv ta transportnykh zasobiv cherez mytnyy kordon – The 2d Scientific and Practical Internet Conference “Development of mechanism of risk analysis in the context of the implementation of the system of previous information on the transfer of goods and transportation through the customs border”. (pp. 19–21). Khmelnytskyi: Naukovo-doslidnyy tsentr mytnoyi spravy. [in Ukrainian].

2. Voitseshchuk, A.D. (2017). Informatsiyni tekhnolohiyi v zabezpechenni bezpeky mytneho prostoru Ukrayiny [Information technologies in ensuring the security of Ukraine's customs space]. Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiya», seriya «Ekonomika» – Scientific notes of the National University of Ostroh Academy, series “Economics”. 5(33). Retrieved from <http://eprints.oa.edu.ua/6376/1/16.pdf>. [in Ukrainian].

3. ZVIT pro vykonannya Planu roboty Derzhavnoyi fiskalnoyi sluzhby Ukrayiny na 2015 rik [REPORT on the implementation of the Work Plan of the State Fiscal Service of Ukraine for 2015]. (2016). sfs.gov.ua. Retrieved from <http://sfs.gov.ua/data/files/131201.pdf>. [in Ukrainian].

4. Sayt Derzhavnoyi fiskalnoyi sluzhby Ukrayiny [The site of the State fiscal service of Ukraine]. (2015). sfs.gov.ua. Retrieved from <http://sfs.gov.ua/media-tsentri/novini/209026.html>. [in Ukrainian].

5. Sayt Posol'stva SSHA v Ukrayini [Site of the US Embassy in Ukraine]. (n.d.). ua.usembassy.gov. Retrieved from <https://ua.usembassy.gov/uk/embassy-uk/kyiv-uk/sections-offices-uk/export-control-related-border-security-exbs-uk/>. [in Ukrainian].

6. Proekt nakazu: Pro zatverdzhennya Zmin do Poryadku vykonannya mytnykh formal'nostey na mors'komu ta richkovomu transporti [Draft Order: On Approval of Amendments to the Procedure for the Execution of Customs Clearance on Sea and River Transport]. (2017). mdoffice.com.ua. Retrieved from https://www.mdoffice.com.ua/pls/MDOOffice/aSNewsDic.getNews?dat=13022017&num_c=578838. [in Ukrainian].

7. Orlov, O.V. (2016). Informatsiynyy byulleten - Newsletter, 26. Retrieved from <http://ppl33-35.com/doc/bulleten26.pdf>. [in Ukrainian].

8. Informatsiyni materialy shchodo roboty Derzhavnoyi fiskal'noyi sluzhby Ukrayiny po udoskonalennyu podatkovoyi ta mytnoyi polityky u 2015 rotsi [Information materials on work of the State fiscal service of Ukraine on improvement of tax and customs policy in 2015]. (n.d.) kompmp.rada.gov.ua. Retrieved from http://kompmp.rada.gov.ua/kompmp/control/uk/publish/article;jsessionid=182B1CC01703B4400418648BB5AD12FF?art_id=57548&cat_id=50568. [in Ukrainian].

9. Nakaz «Pro zatverdzhennya Poryadku zdiysnennya analizu ta otsinky ryzykiv, rozroblennya i realizatsiyi zakhodiv z upravlinnya ryzykamy dlya vyznachennya form ta obsyahiv mytneho kontrolyu» [Order «On Approval of the Procedure for the Analysis and Evaluation of Risks, Development and Implementation of Risk Management Measures for the Determination of Forms and Amounts of Customs Control»]. (n.d.). zakon2.rada.gov.ua. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1021-15>. [in Ukrainian].

Konovalov Yu. O., Romanyuk V. V. The current state of implementation of the Cargo targeting system in Ukraine

The article is devoted to the issue of the current state of implementation of the Cargo targeting system in Ukraine. The article describes the concept of the Cargo Targeting System, outlines the main principles of action and outlines a number of features and benefits of the Cargo Targeting

System. In addition, the current state of the system implementation in Ukrainian realities is analyzed, and prospects for further research are proposed.

In studying the issues in the work, the following general scientific methods were used: analysis (to understand the essence of the Cargo Targeting System), synthesis and deduction (the concept of the Cargo Targeting System was first analyzed, and then the principles of the system were revealed), abstraction (separation of essential information from non-significant), and the method of generalization, with the help of which the general conclusions were made.

Materials and developments of the article can be used by experts of the State fiscal service of Ukraine for consideration in work during customs control and customs clearance.

Key words: *Cargo Targeting System, Customs Control, Customs Clearance, Targeting, Risk.*

Стаття надійшла до редколегії 19 грудня 2018 року